

פנסית זיקנה משלימה (יסוד) - מבטחים - צו ההרחבה

חוק הסכמים קיבוציים, התשי"ז-1957

צו הרחבה בדבר הנהגת פנסית זיקנה משלימה (יסוד)¹

ההסכמים
שהורחבו
ותחלתם

בתוקף סמכותי לפי סעיף 25 לחוק הסכמים קיבוציים, התשי"ז-1957, אני מצווה כי תחולתן של הוראות ההסכם הקיבוצי הכללי שבין התאחדות בעלי התעשייה, מחלקת העבודה, לבין הועד הפועל של ההסתדרות הכללית, המחלקה לאיגוד מקצועי - המדור לפועלי התעשייה, ו"מבטחים" מוסד לביטוח סוציאלי של העובדים בע"מ, שנחתם ביום י"ב בתמוז תשכ"ד (22 ביוני 1964) ונרשם בפנקס ההסכמים הקיבוציים לפי מספר 1132/64, כפי שתוקן בהסכם הקיבוצי הכללי שנחתם בין הצדדים האמורים ביום י"ח באדר ב' תשכ"ה (22 במרס 1965) ונרשם בפנקס ההסכמים הקיבוציים לפי מס' 1168/65 (להלן - תסכם מס' 1168/65), כמפורט בתוספת, תורחב, וכי ההוראות האמורות יחולו מיום ט"ו באב תשכ"ו (1 באוגוסט 1966) על כל העובדים והמעבידים בישראל בתעשייה, במלאכה ובתחנות דלק, ובלבד שצו זה -

(1) לא יחול -²

(א) על עובדים שתנאי עבודתם הוסדרו או יוסדרו בהסכמים קיבוציים;

(ב) על עובדים שתנאי עבודתם כוללים הסדר פנסיה;

(ג) על עובדים שתנאי עבודתם כוללים הסדר קופת תגמולים - אלא אם הסכימו להפסקת התשלומים לקופת התגמולים.

* הערת השוליים אינן טופיעות בסקור והן ניתנות להקלת ההתמצאות.

1 סתוד ילקוט הפרסומים 1292, התשכ"ז, עמ' 2027 כפי שתוקן בי"פ 2116, התשל"ה, עמ' 1808 (להלן "צו התשל"ה"), אשר הוחל, מיום 1.7.75 - "על כל העובדים והמעבידים בישראל המשלמים סכום לקרן פנסיה ומפחיתים מסכומים אלה 1.5% מגד המצטק ר"א מצד העובד". וכפי שתוקן בי"פ 2180, התשל"ז, עמ' 855, אשר הוחל מיום 1.1.76. "על כל העובדים והמעבידים המשלמים לקרן פנסיה יסוד או פנסיה מקיפה".

הצו ניתן להלו כפי שתוקן בי"פ 3672, התשמ"ט, עמ' 3411, בו הוגדלו הניכויים וההפרשות מ-5% בתוקף מיום 1.2.89. בצו ההרחבה שפורסם בי"פ 3672, התשמ"ט, עמ' 3411, ראה בהערה 1 לעיל. ובי"פ 3931, התשנ"ב, עמ' 194 (להלן - צו התשנ"ב), בו בוטל ההסדר המיוחד לעובדות.

2 פסקה 2 שקבעה כי הצו יחול על עובדות בכפוף לסעיף 3 של ההסכם הקיבוצי האמור בתוספת, בוטלה בצו התשנ"ב, עמ' 194 בסעיף 3 בתוספת ובכך השווה סעוד העובדות לסעוד כלל המבוטחים בפנסיה יסוד.

צו ההרחבה האמור, יחד עם צו ההרחבה בענף האמיה, ראה בפרק 21.19 בכרך ב' לקובץ ההסכמים הקיבוציים, (נדון בבית הדין האיזורי לעבודה בירושלים בתג"ע לז-3/6, נצות יהודה משה לודמיו בצ"ם - מצטחים (לא פורסם) ובו נדונים החריגים שנקבעו לגבי תחילתו של צו ההרחבה בדבר פנסיה יסוד. בסעיף 8 לפסה"ד קובע ביה"ד כלהלן: "...בה בשעה שלגבי הסכם קיבוצי קובע הצו שבהוראותיו לא יחולו "על עובדים שתנאי עבודתם הוסדרו או יוסדרו בהסכמים קיבוציים", הרי לגבי קופות תגמולים הוא אוסר שההוראות לא יחולו על עובדים שתנאי עבודתם כוללים הסדרי קופת תגמולים". הנובע מכאן הוא שלגבי הסכמים קיבוציים קבע סחוקק המסנה בצו ההרחבה חריג חן במקרה שההסדר בהסכם קיבוצי נעשה בעבר והיה חל כבר בעת תחילתו של הצו (כלומר בשנת 1966), והן במקרה שההסדר נעשה לאחר תחילתו של הצו ואילו לגבי קופת הגמל מדובר על עובדים שתנאי עבודתם כבר כללו הסדר של קופת תגמולים בתחילתו של הצו, ופנלו של חחריג חס רק לעבר. ולהלו סעיפים 9 ו-10 לפסק הדין: "9. ולנסף ס ענת החברה, כי עובדיה אינם רוצים בביטוח ואינם מסכימים שינום פשכס ניכויים לסנה פנסיהם. גם ענה זו יש לדחה בכל תוקף. כלל הוא שאין עובד יכול לחזר על זכות שנקבעה בהודאה נודסט"בית שבהסכם קיבוצי. סעיף 20 לחוק הסכמים קיבוציים, התשי"ז-1957, קובע ני "זכותו הנשקטח לעובד בהודאה אישית שבהסכם קיבוצי איך ניתנות לד תור". וכיסוד ושאות אמורים הדברים במקרה שהודאות ההסכם הקיבוצי הודחו בצו הרחבה; במקרה זה הוראה פנחום החקיקה האוסרת על של ארמני עובדים ומצבידים הופכת לחקוק ממלכתי. על כך נקבע כבר לא פעם, שעובדי אינו יכול לחזר על זכות שהקנתה בזק פפני שלא עובד אינדיבידואלי הוא שהשיג את הזכויות הללו - בית הדין הארצי עטר על התבדל שבין המשסם הארצי וכין חוקי העבודת. בה בשעה שבתחום המשפט הארצי ענינם של הצדדים הוא לעמד על זכויותיהם, זרי בזק העובדה מצה לדי ביטוי המוניות הסמיאלית של העדינה והאינסוס הציבדי מעבר לאינסוס של הפרס, ומקסם שאינסוס סדוסה של הפרס יעוררו לחזר על הזכות, שומא על מצידה לעמה על אכיסת החק ני למשל וכ"ע לב/11-1, סדילן פרד שבין - ישראל חן בראיון, פרע ר, עמ' פנ, בעמ' 41. לאורנה וטר בית הדין הארצי על כלל זה בדביע לה/11-9, הסתדוח סבני ישראל - ד"ר מציד בלכנר, פרע ז, עמ' 1111. (חפשוד תעורה בעמ' הבא)

מהדורת 1991 - עדכון מס' 58 11.10.2,9

הוצאה מחלכה

התיספת

מסמך הסיני
במסגרת
הקבוצה

ההודאות המורחבות

הפרשות
התוכנית

2. החל מיום 12.89 יפריש המעסיק לקרו הפנסיה של "מבטחים" בע"מ סכום השווה ל-6% (שישה אחוזים) מהשכר הכולל הרגיל, שמשולם לעובדי המפעל והחל מאותו מועד תוגדל גם הפרשת העובד לקרו הפנסיה-יסוד ותהיה 5,5%

10. בנושא מנדן עשה במנינו, קיום ההתחייכות כלפי מבטחים, אימן ביהיד הארצי, בדכ"ע לד/40-3, אולם פאר באשקלון בע"מ - ארמנו אדוד נפד"ע כד' ה', עמ' 401, בעמ' 411 את עמדתו של בית המשפט העליון בע"מ 378/70, עומן המטה טסה שטר הא"י נ' גבי דדיקמן נפד"י כד' כ"ה, סד' נ', עמ' 580.

באותו משפט אמר כ"ח המשפט העליון כי ויתור של העובד על חביתוח במבטחים כפי שנקבע בהסכם קיבוצי, איננו תקף. מפני שהאינטרס הציבורי להבטיח שמירה קפדנית על הסכמים קיבוציים עולה על הנזק שעלול להיגרם למעביד פלוני הקובע חסדרים פרטיים עם עובדיו.

וראה בעניו ויתור, פשרת, השתק ומניעות - פרק 10.1.5 בכרך א' לקובץ, ובענין טענות ויתור, ראה כעמ' 21 לפרק 10.1.4.1 - סמ, כן ראה פרק 10.1.7 שם, לענין צו ההרחבת ופעלו, וכן בפרק 11.01 לעיל, לענין אישור ליתר על זכויות פנסיה ונימלאות.

בפרק 10.1.7 הנ"ל ניתנת הפסיקה לענין מחילת צו חחרכה על העובדים במלאכה ובתעשיית לבדוק פסה"ד בדכ"ע לו/4-5, מבטחים - מרדכי סקילי, פד"ע כד' ה', עמ' 321, בו נקבע כי "מסוד" אינו ספער תעשייתו ואינו בית סלאכה, ענין הכללת הסוכנים בחסות צו ח"באה על פתונה עם החלת צו ההרחבה בענין המתכת חתשםל והאלקטרוניקה, על ענין הסוכנים, ראה סעיף 16 בפרק 9.1.9 לכרך ג' בקובץ ההסכמים הקיבוציים.

תסדרי הפנסיה בקרנות הפנסיה שנו עם המעבד לפנשיה סקיפה, ראה בפרק 11.10.01 לעיל בדכ"ע לד/3-4, אולסי פאר באשקלון בע"מ - ארסנד אזרז, פד"ע כד' ח' עמ' 401, תבע אלמן המנוח סאת המעבידה, בין השאר, את הסכומים אותם סרבה לשלם לו קופת הגסל מאחר שדסי הביטוח בגין המנוחה לא שולמו לה. העובדת המנוחה העסקה ע"י המעסיקה כמלצרית באלום לחתונות ולטסיבות. על המנוחה כעובדת ועל המעבידה חל צו חחרכה של הוראות הסכם קיבוצי כללי שחייב, בין השאר את המעבידה לבטח את המנוחה בקופת גסל. המעבידה לא ביטחה את המנוחה בקופת גסל, נפסק כי תביעת ירשי עובדת על נזק שנגרם לחם עקב איתשלום סכומים מסוימים ליסבטחים, עילתה איננה בניזיקין, אלא בהפרת חוזה, הוא חוזה העבודה שחייב את המעבידה ואת העובדת המנוחה סכוח צו חחרכה, וסאכן שהתביעה בססכות כיתיחדיו לעבודה.

משהפרח המעבידה את חוזה העבודה על-ידי אי-ביצוע תשלומים ליסבטחים, כסוטל עליה על-פי ההסכם הקיבוצי תחל לעי צו חחרכה, קטרה למנוחה זכות תביעה. הברירה כידה לתבוע ביצוע בעיו על-ידי אכיפת התשלומים למבטחים, או לתבוע פיצויים על הפרת החוזה. אילו תבעה בחייה כזכויים דוקא, לא היה קל להעריך את דמי הנזק (שכן התשלומים על-ידי מבטחים היו באים לפרעון לטוטבים בעתיד בלתי-ידוע). משנפטרה המנוחה תובע האלמן בחליפה, והקושי בהערכת דמי הנזק אינו סתעורר כלל ועיקר (עמ' 411), להלן תשרת בית הדן לפס"ד זה.

בית הדן, כבית דין לעבודה לא יעשה את סלאכתו נאמנה, אם לא יפנה פעם נוספת את תשומת הלב של השותפים ליחסי עבודה קיבוציים ואת תשומת הלב של האחראים לביטוחו הסוציאלי במסגרת קופות הגסל, להכרח ליתן את הדעת למצב הרעוע שכלל הקשור בהסדרים שבהסכמים קיבוציים ובצווי חחרכה וכן בהסדרים שבחיקוק בהקשר לקופות הגסל. בין שמצב הקיים יכול אולי ויביא לכך שמעביד אשר לא שילם לקופת גסל ייחפד, בניגוד לכונות הצדדים למשאיתו הקיבוצי ולהסכם הקיבוצי, לחברת ביטוחי בפני עצמו, עם כל הקשור בכך, ובין שנקבע הקיים יכול ויביא בסקרים רבים לסיכול המטרה של הסדרים סתחוס חביטוחו הסוציאלי במסגרת הסכמים קיבוציים - אין לחינוצ כפי שהוא, מבחינה ששפטית רב, כמצב הקיים, הפרוץ על הסיסדר. מבחינת יחסי עבודה קיבוציים - יש בו כדי לשבשם ולהביא לתוצאות כלכליות שלא לח התכוונו, ומבחינת הפעולה לביטוחן סוציאלי, בסססית של קופות גסל, איז בו כדי להבטיח חשנת המטרה (עמ' 406).

בשנין תתישנחז תביעות נגד מעביד בדבר איתשלום דסי גסולום ותורפות שבידי עובד, נפסק בדכ"ע לס/44-3, דוד בלדון - אריגי דן בע"מ, פד"ע כד' י"א, עמ' 107, כי אי תשלום דסי גסולום על ידי המעביד, המתחייב מצו חחרכה וסחטכס קיבוצי, סהוזח חפרת חוזה הסביאה לכד שבקופת הגסל לא הצטברו סכומים למזם היה אכזה העובד עם פרישתו (עמ' 111).

עובד איננו חשד אתים נגד מעביד הסאניה את חובותיו בלפי קרן גסלאות ורשאי הוא לתבוע את המעביד כי שלם לקרו את הספוסים המגיעים ססנה והעביר את הניכיים משכרו. בתביעות כאלו יסל עובד להגיש סדי חודש ברודשו, כל איטת שהמעביד חפר את חובתו תביעות כאסור סתיישנות, בא אחר א, סקף שבע שנים (עמ' 112).

פסיקה נוספת בעניו התיישנות ניתנת בפרק 10.1.5.1 לפרק ב' בקובץ הדן בסדרי דין וראיות בבית הדן.

פנסית זיקנה סליטה (יסוד) - טבטחים - צו ההרחבה
 שינוכי בידי המעסיק משכרו של העובד וייעברו יחד עם חלקו של המעסיק לקרן הפנסיה יסודי.

תפרשות הניכויים

יראו את שכרו הרגיל של העובד ככולל את כל התוספות הקבועות המגיעות לעובד (כגון תוספת מקצועית או מחלקתית) מכוח הסכם קיבוצי כללי או מיוחד, להוציא שכר בעד שעות נוספות או פרמיות.

3. (בוטל בצו חתש"ב²)

התחלה על עובדת

עובדים עונתיים

5. עובדים עונתיים ישתלבו בקרן הפנסיה באם ובמידה ויהפכו לעובדים קבועים או לעובדים עונתיים קבועים; "עובד עונתי" משמע - עובד שהודיעו לו מראש כי הוזמן לעבודה לעונה כמוגדר בהסכם קיבוצי; עובד כזה ייכלל בביטוח רק אם קודם לכן חיה מבוטח, לשם שמירת רציפות ביטוחו.

מגבלים תקשתי

6. הוראות סעיף 7 של ההסכם על העסקת מגבלים, שנחתם ביום 19 במאי 1961 בין הצדדים להסכם זה, נשארות בתקפן, על אף ההוראות שבהסכם זה.

3 עד ליום 1.7.74 נוכח מהתפרשות הניכויים 1.5% מצד המעסיק ב-1% מצד העובד. בצו התשל"ה נקבע כי- המעסיקים העובדים יפרישו לקדנזה הפנסיה את מלוא ההפרשות מאחר חלק מושלם העולה על -1600 ל"י לחדש. ניכוי זה בוטל בהסכם הקיבוצי הכללי שנחתם בין לשבת התיאום של הארגונים הכלכליים לבין ההסתדרות ביום 13.2.89 בדבר הגדלת התפרשות והניכויים (מס' בפנקס 7017/89 - שהורחב בצו ההרחבה שפורסם בל"פ 3672 התשמ"ט, עמ' 4311, ובהסכם הקיבוצי הכללי שנחתם עם התאחדות התעשיינים ביום 18.1.89 (מס' בפנקס 7016/89).

4 בצו התשל"ו נקבע כלהלן:

קצבת הילדים

1. עד סוף שנת הכספים 1975/76, או עד התאריך שבו הפסד לבטיח לאומי יבצע יצירה אחת תשלום הקצבת נעד שני הילדים הראשונים, הכל לפי התאריך המקום, דאו שבו של העובד, תכאי לקיבנה בגין ילדו הראשון, או שני ילדיו, כאילו כלל את הקצבאות האסורות לצורך הפרשות המעביד העובדי לקרן פנסיה יסוד או פנסיה מקיבנה, וכל לפי הענין ולצורך זה בלנד.

2. למען הסרת כל ספק, נקבע, שהסוד זה, אין נו כל יבד שיתפרש כאילו קצבאות אלה הפכו לחלק משכרו או הנכס מעבודה של העובד, למסרה לשהו או לתקופה כלשהי, זולת אלה שנקבעו בהסכם זה.

5 סעיף 7 שהיה בתוקף עד יום 17.10.91 קבע כי:

3. (א) עובדת אשר הגיעה לגיל גמר השירות הסדיר בצה"ל ועבדה בספקל לפחות שנה אחת דצופה, יכח המעסיק ששכרה 5.5% לקרן פנסיה (במקום 3% לתנסוליס לפני כו על פי ההסכם העבודה).

(ב) בתום שתי שנים לעבודתה כג"ל, יגדיל גם המעסיק את תשלומיו לסבטחים עד ל-6% מהשכר של העובדת כג"ל.

(ג) עובדת שהיתה כבר הברה בקרן פנסיה במקום עבודתה הקודם או באותו מקום עבודה וחלה הפסקה בעבודתה ולא הוציאה כספה מחקרן, התשלומים לקרן הפנסיה מטני הצדדים יתחילו מיד עם חידוש עבודתה.

(ד) עובדת שהיא בת 25 ומעלה בכניסתה לעבודה, יתחילו תשלומי הצדדים לקרן הפנסיה לאחר תקופת חנייון, אולם לא לפני תום שלושת החדשים הראשונים לעבודתה.

(ה) הגיעה עובדת כאשר בסעיפים קטנים (א) ו-(ב) לגיל הפרישה היתה זכאית לפנסיה, מובטח לה עיי מסבחים בע"ט שיעור הפנסיה לפי כל שטת חברותה בקרן כולל השנה של תשלומי עצמה בלבד.

(ו) עובדת שהיתה מבוטחת בקרן הפנסיה במשך חמש שנים לפחות ופרשה מהעבודה לאחר לידה ומעונינת להציא כספה מהסיון, תקבל את כל הטכוסים שהצטברו ליכותה מתשלומי שני הצדדים.

(ז) במפעלים שהצטרפו לקרן הפנסיה של מבטחים לפני חתימת ההסכם או רשאיות הנחלות המפעלים לנהוג, כלפי עובדות חדשות בכניסתן לעבודה, לפי סעיפי ההסכם זה.

6 ההסכם סיום 19.5.61 שגרעם בפנקס ההסכמים מקיבוציים לפי סס' 1074/61 האחלק בהסכם הקיבוצי הכללי סיום 28.12.66 ותוקן בהסכם הקיבוצי הכללי שנחתם ביום 31.1.75 (ראה פרק 994,1 בסדך נ' לקובץ הסכמים הקיבוציים). סעיף 7 להסכם הנ"ל, שהורחב בצו זה אחר בתכנו להסכם הנ"ל פרט לסעיף קטן (ד) שהיה מנוסח כלהלן:

יזח קרן הספק:

מסוד מושלם

(ו) הנחלות המפעלים לא תהיינה חייבות בתשלום תוספת והשפחה, פרימי פישודין, השתתפות בדימי הבדאה והפרשות לקופת התנסולין והנקה נוספת לעת זיקנה לעובדים הבתבלים.

(חפשיך החקירה בעמ' סבא)

11.10.2,9

7 חובת פרשה בגיל הפרשה (ג) כל עובד מבוטח שיגיע לגיל פרשה (65 לגבר ו-60 לאשה), או שלזכותו עשר שנות ביטוח פנסיוני ויקבל פנסיה מחקרן, יהיה חייב לפרוש מעבודתו.

10 מועד העברת התשלומים הוסכם שלא ייחשב מעסיק כמפגר בהעברת הפרשותיו או הפרשת עובדיו ל"מבטחים" כל עוד לא עברו 42 או 21 יום (הכל לפי הענין) מיום תשלום השכר וזאת גם אם בתקנות הקרן נאמר אחרת, וכל עוד לא נשלחה התראה בכתב למעסיק על-ידי "מבטחים".

ד' בתמוז התשכ"ו (22 ביוני 1966)

יגאל אלון
שר העבודה

(חמשך ההערה מעמ' קודם)

7 קרן חסכו (2) הוסכם בין המדינה להסכם זה, בהסכמת משרד העבודה, להקים קרן חסכון ביטוחים בשעור של 11% משכרו הכולל של העובד הסוגל, לה הפרשה הגולה מספדל 4.5% משרד העבודה ישתתף בקרן בגיל כשעור מקביל של 4.5% תעבורים המתבליים כשעור של 2% - הכל מהשכר הכולל.

7 והגלת הקרן תהיה שרכבה נציג משרד העבודה ופנציגות שווה של נציגי התאחדות בעלי התעשייה והסתדרות העובדים הכללית. והגלה תעבד תקנת הקרן, דרכי פעולתה ותפקח על ביצוע תקנותיה.

בהתאם לסעיף 6 להסכם זה לא הוחלה ההגדלה של הפרשות המעסיק והעובד, על עובדי ה"מסקס" בעים ועל עובדים עם סגבלות פיסיות, נפשיות או שכליות המועסקים במפעלים סוגנים שאוצר המדינה משתתף באחזקתם.

7 ראה לענין זה חוק גיל פרשה שווה לעובדת ועובד, התשי"ז-1987 בפרק 11א לעיל. על חובת הפרשה בגיל הפרשה, ראה בפרק 11.01 לעיל.

וראה סעיף 3גא לחוק משפחות חיילים שנספו במערכת (תגמולים ושיקום), התשי"ז-1950, בדבר חובת העסקה אחרי גיל הפרשה, ס"ח 748, התשל"ח, עמ' 10, ותקנות משפחות החיילים שנספו במערכת (העסקת עובד מעבר לגיל הפרשה), התשל"ז-1975, ק"ח 3450, התשל"ז, עמ' 708, לכי החוק והתקנות דלעיל, חייב מעביד להמשיך בהעסקת אלמנה או חורה של נספת, הכשיר לעבודה, בסעד תקופה שלא תעלה על 5 שנים מיום הגיעס לגיל הפרשה ולא תעבור את יום הגיעו לגיל 70.

8 ראה לענין זה סעיף 11א. לחוק הגנת תשכד, חתשי"ח-1958, בפרק 10.3 לכרך א' בקובץ "משפט העבודה".